

Psykologforeningens samfunnsengasjement

Mona Saugstad

Når Psykologforeningen støtter politiske aksjoner som kan virke splittende på medlemsmassen, viser det at foreningen ikke behersker balansegangen mellom faglig fundert samfunnsengasjement og politiske kjepphester.

DEBATT: SAMFUNNSENGASJEMENT

Jeg har i tidligere innlegg problematisert Norsk Psykologforenings omlegging fra å være fag-, utdannings- og interesseforening for psykologer til også å bli en samfunnspolitisk organisasjon med menneskerettighetsarbeid som fokus. Hovedinnvendingen mot dette er at man åpner for politisk engasjement i potensielt kontroversielle saker som kan virke splittende på medlemsmassen, samtidig som man har monopol på tjenester alle medlemmene er avhengig av.

Det springende punktet er hvilke samfunnspolitiske spørsmål foreningen velger å gå inn i, og hvordan

Til tross for at president Hofgaard hilste debatten velkommen, har han aldri imøtegått denne utfordringen. Kanskje tenkte han at Nora Sveaass' innlegg i Tidsskriftet i august skulle fylle den funksjonen. Jeg kan imidlertid ikke se at hennes utlegning om viktigheten av menneskerettighetsarbeid har relevans for de problemstillingene jeg drøfter.

Hvilke spørsmål – og hvordan?

Sveaass forsvarer Menneskerettighetsutvalgets og Psykologforeningens virksomhet ved å trekke frem saker som er ukontroversielle: behandlingstilbud for unge rusmisbrukere og arbeid for å legge tvangsvedtak innenfor psykisk helsevern under psykologers ansvarsområde. Hun drøfter imidlertid ikke Psykologforeningens engasjement i «Ingen er ulovlige»-aksjonen og Israel–Gaza-konflikten, som er det jeg har kritisert.

Hofgaard har forsvart denne prioriteringen ved å hevde at Psykologforeningen styrker sin posisjon gjennom samfunnsengasjement. Men det springende punktet er *hvilke* samfunnspolitiske spørsmål foreningen velger å gå inn i, og *hvordan*.

Når det gjelder det første spørsmålet, kan det synes som at Psykologforeningen og Menneskerettighetsutvalget setter likhetstegn mellom samfunnsengasjement og menneskerettighetsarbeid. Saker som i utgangspunktet befinner seg naturlig innenfor det sosial- og helsefaglige feltet psykologien opererer i, relanseres som «menneskerettighetsspørsmål» for å få legitimitet (eksempelvis rusomsorg for unge). Samtidig mister en fokus på samfunnspolitiske diskusjoner som ikke umiddelbart kan vinkles i et menneskerettighetsperspektiv.

Annen viktig samfunnsdebatt

Det foregår i dag mye viktig samfunnsdebatt som ikke ser ut til å fange Psykologforeningens interesse, til tross for at psykologfaglig kunnskap vil kunne utgjøre viktige premisser for debatten. Eksempler fra i sommer er spørsmålet om hvorvidt fulltidsbarnehage for ettåringer er uproblematisk fra et utviklingspsykologisk perspektiv.

En debatt som har pågått i mange år, er diskusjonen rundt eventuelle effekter av barns utstrakte bruk av dataspill generelt, og voldelige dataspill spesielt. Både foreldre og storsamfunn etterlyser mer kunnskap, og mange aktører uttaler seg villig. Psykologforeningen er ikke blant dem.

Sommerens store samfunnsdebatt omhandlet surrogati (og herunder ufrivillig barnløshet). Debatten var preget av en blanding av påstander om psykiske/psykologiske forhold hos de involverte, og verdistandpunkt ikledd et menneskerettighetspråk (jf «Det er ingen menneskerett å få barn!»). Pussig da at ikke Menneskerettighetsutvalget lot seg friste til å delta i debatten.

Enkeltstående psykologer har tidvis uttalt seg i media, men de får ingen drahjelp fra Psykologforeningen. Den er kanskje for opptatt med sitt menneskerettighetsarbeid?

Også et ankepunkt

Mitt andre ankepunkt angår *hvordan* Psykologforeningen «går inn i sin politiske samtid». Samfunnsengasjement i form av menneskerettighetsarbeid krever en juridisk innfallsvinkel som tenderer mot å fortrenge det psykologfaglige, i tillegg til *fingerspitzgefühl* i egen rolleforståelse og evne til å trekke grensene mot et politisert engasjement.

Dette synes også å følge av Sveaass' egen forståelse av at menneskerettighetsarbeid «ligger i grenselandet mellom medmenneskelighet, etikk, faglighet, folkerett og politikk». Selv om faglig fundert samfunnsengasjement selvsagt aldri kan være verdifri, bør en være svært forsiktig med å la *personlig* verdiståsted og politiske kjepphester farge foreningens prioriteringer.

Psykologforeningens støtte til «Ingen er ulovlige»-aksjonen, stillingtagen i Israel–Gaza-konflikten og MRU-medlem Joar Øveraas Halvorsens uttalelser både i forrige nummer (Tidsskriftet 8–2011) og på foreningens nettsider viser tydelig at Psykologforeningen ikke behersker denne balansegangen.

Hofgaard hevder at Psykologforeningen og psykologer vinner troverdighet i befolkningen gjennom sin nye engasjementsprofil. Tvert om tror jeg det er fare for at deler av befolkningen og potensielle klienter vil kunne konkludere med at psykologer verken er interessert i dem eller i deres livsutfordringer. I så fall er foreningens nye profil verken i medlemmenes eller i våre klienters interesse.

mona.saugstad@vikenfiber.no